

'Development of **R**eliable generic quality **I**ndicators for the optimalisation of **ANT**ibiotic use in the hospital' (RIANT)-Study

Caroline van den Bosch, Marlies Hulscher, Jan Wille,
Jan Prins en Suzanne Geerlings

(Potentiële) belangenverstrengeling

➤ Geen

Inhoud

- **Achtergrond onderzoek**
- Generieke indicatoren
- Vervolg onderzoek

23 januari 2014 19:40

Opnamestop Westfriesgasthuis door resistente bacterie

Het Westfriesgasthuis in Hoorn heeft een gedeeltelijke opnamestop ingesteld voor de intensive care. Aanleiding is een besmetting met de resistente VRE-bacterie, zo meldt het ziekenhuis. Die kan tot infecties leiden bij mensen met een verminderde weerstand.

VRE-bacterie in 13 ziekenhuizen

woensdag 18 jul 2012, 15:55 (Update: 18-07-12, 22:15)

21 doden met resistente bacterie Rotterdam

dinsdag 21 jun 2011, 19:55 (Update: 22-06-11, 10:30)

ESBL-bacterie in ziekenhuis Eindhoven

28/11/06, 19:43

EINDHOVEN (ANP) - Op de afdeling intensieve zorg van het Catharina-ziekenhuis in Eindhoven is dinsdag de ESBL-bacterie ontdekt. Dat heeft het ziekenhuis dinsdagavond laten weten. Op de IC liggen 19 patiënten, die nu geïsoleerd worden verpleegd.

Gepubliceerd: 5 november 2012 17:19
Laatste update: 5 november 2012 17:19

Deel:

MRSA op ic ziekenhuis Roermond

ROERMOND - Op de afdeling intensive care (ic) van het Laurentius Ziekenhuis in Roermond is maandag de MRSA-bacterie ontdekt.

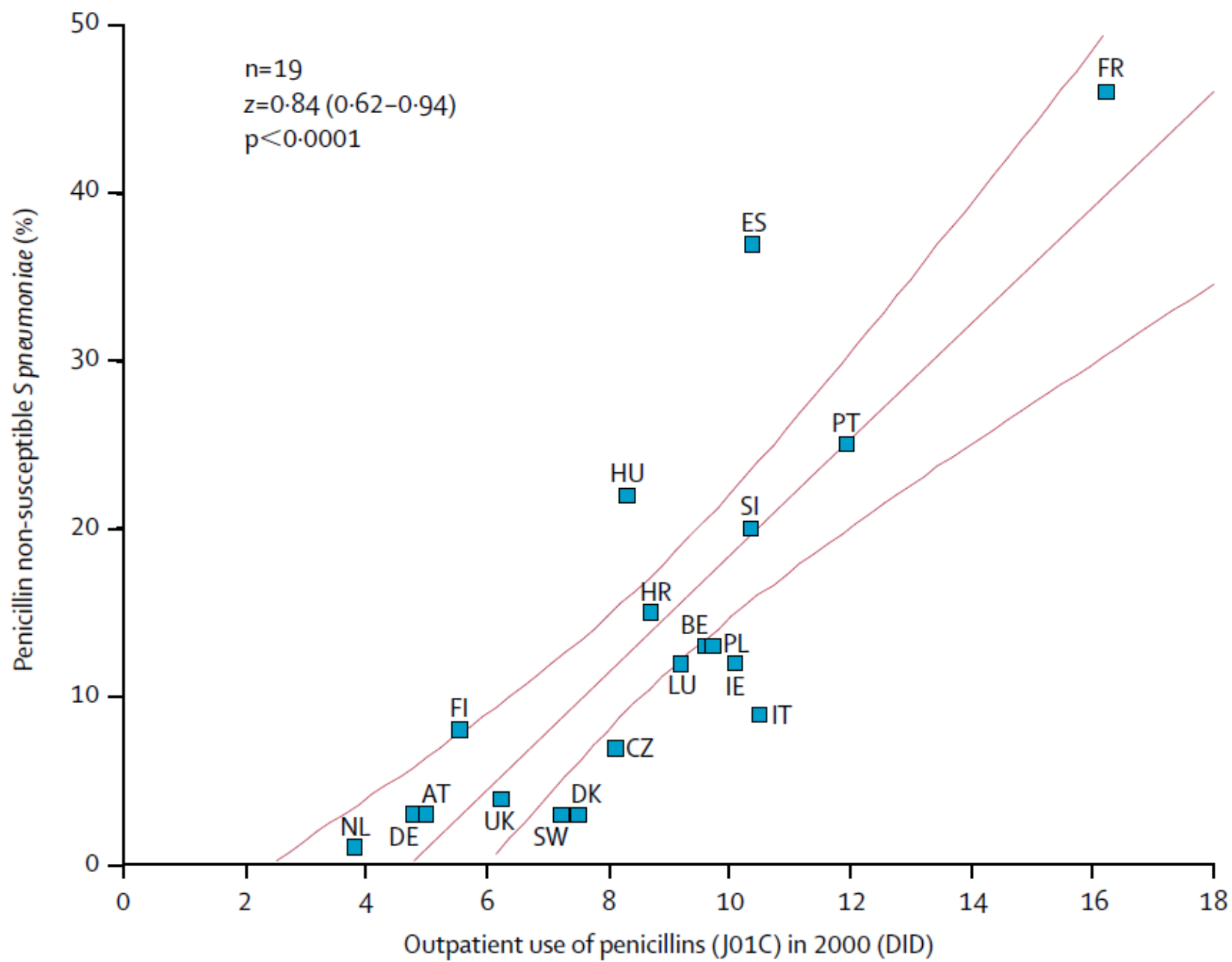
10.000 doden in ziekenhuizen door resistente bacteriën

Opnieuw MRSA-bacterie ziekenhuis Ede

Opnieuw twee doden Maasstad Ziekenhuis

Zorgen om toename resistente bacteriën in ziekenhuizen

Steeds meer ziekenhuizen in Europese landen hebben te maken met infecties door bacteriën die resistent zijn tegen de sterkst werkende antibiotica.

Verbetering goed antibioticagebruik is nodig,
maar hoe meet je goed antibioticagebruik ?

Kwaliteitsindicatoren

- Meetbare elementen van handelen in de praktijk, waarvoor bewijs is of waarover consensus bestaat dat ze gebruikt kunnen worden om de kwaliteit van zorg en veranderingen daarin te evalueren
- Richtlijn is start indicatoren

Voorbeeld kwaliteitsindicator

Neem een urinekweek af voor start therapie bij iedere patiënt met het vermoeden op een gecompliceerde urineweginfectie.

Teller: Patiënten uit noemer bij wie op de dag waarop antibiotica is gestart daadwerkelijk een kweek werd afgenomen

---

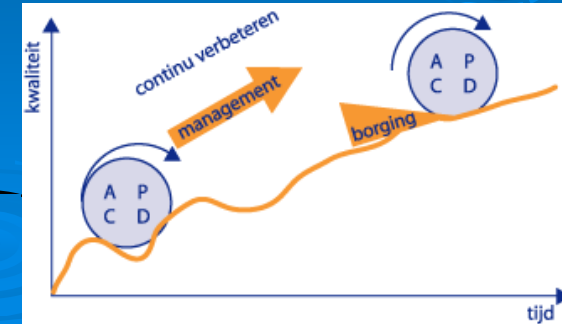
$\times 100\% = \dots$

Noemer: Patiënten met het vermoeden op een gecompliceerde urineweginfectie

Kwaliteitsindicatoren, wat kun je ermee?

- Inzicht in huidige kwaliteit van zorg,
opsporen van knelpunten
- Gebruikt worden voor interne kwaliteitsmeting
of voor externe verantwoording
- Effecten meten van interventies

MAJOR ARTICLE

Quality of Antibiotic Use for Lower Respiratory Tract Infections at Hospitals: (How) Can We Measure It?

**J. A. Schouten,^{1,2,3} M. E. J. L. Hulscher,¹ H. Wollersheim,^{1,3} J. Braspenning,¹ B. J. Kullberg,^{2,3}
J. W. M. van der Meer,^{2,3} and R. P. T. M. Grol¹**

¹Centre for Quality of Care Research, ²Nijmegen University Centre for Infectious Diseases, and ³Department of General Internal Medicine, Radboud University Nijmegen Medical Centre, Nijmegen, The Netherlands

Clin Infect Dis
2005; 41:450

MAJOR ARTICLE

Development of Quality Indicators for the Antibiotic Treatment of Complicated Urinary Tract Infections: A First Step to Measure and Improve Care

H. S. Hermanides,¹ M. E. J. L. Hulscher,² J. A. Schouten,² J. M. Prins,¹ and S. E. Geerlings¹

¹Department of Internal Medicine, Division of Infectious Diseases, Tropical Medicine & AIDS, Center for Infection and Immunity Amsterdam, Academic Medical Center, Amsterdam, and ²Centre for Quality of Care Research, Radboud University Nijmegen Medical Centre, Nijmegen, The Netherlands

Clin Infect Dis
2008;46:703

Veel overlap deze 2 sets

- Nog geen set generieke indicatoren voor antibioticagebruik bij alle opgenomen patiënten met een bacteriële infectie
- Development of **R**eliable generic quality **I**ndicators for the optimisation of **ANT**ibiotic use in the hospital'
- In samenwerking met PREZIES (**PRE**ventie **ZIE**kenhuisinfecties door **S**urveillance)

Inhoud

- Achtergrond onderzoek
- Generieke indicatoren
- Vervolg onderzoek

1^e deel RIAANT studie

- Literatuur search naar reeds bestaande kwaliteitsindicatoren
- Internationaal multidisciplinair expertpanel (17 leden)
- Beoordeling relevantie potentiële indicatoren:
  - patiënt uitkomst
  - resistentie
  - kosten
- Delphi procedure:
vragenlijst – bijeenkomst – vragenlijst

11 generieke indicatoren

- Lokaal antibiotica **formularium** aanwezig
- Lokale antibioticarichtlijn moet afgeleid zijn van de **nationale antibioticarichtlijn**
- **Empirisch** antibiotica starten volgens lokale richtlijn
- Twee sets **bloedkweken**
- **Kweken** afnemen van andere verdachte foci
- Antibiotica aanpassen aan **nierfunctie**
- **Stroomlijnen** van antibiotische therapie
- **IV-orale switch** na 48 - 72 uur
- **Antibioticaplan** moet gedocumenteerd zijn in de medische status
- **Therapeutic Drug Monitoring** (aminoglycosides > 3 dgn or vancomycine > 5 dgn)
- **Stoppen** empirische therapie bij gebrek aan bewijs voor infectie

‘Goed’ antibioticagebruik

Clinical Infectious Diseases

INVITED ARTICLE

QUALITY IMPROVEMENT

Trish M. Perl, Section Editor

Quality Indicators to Measure Appropriate Antibiotic Use in Hospitalized Adults

Caroline M. A. van den Bosch,¹ Suzanne E. Geerlings,¹ Stephanie Natsch,² Jan M. Prins,¹ and Marlies E. J. L. Hulscher³

¹Department of Internal Medicine, Division of Infectious Diseases, Academic Medical Center, University of Amsterdam, and Departments of ²Clinical Pharmacology and ³Scientific Institute for Quality of Healthcare, Radboud University Medical Center, Nijmegen, The Netherlands

2^e deel RIAANT studie

➤ toetsing potentiële indicatoren op toepasbaarheid ('applicability'):

- meetbaarheid

(minimaal 75% v dataverzameling aanwezig)

- toepasbaarheid

(QI moet voor minimaal 10% (n=10) toepasbaar zijn)

- betrouwbaarheid

(Kappa >0.6 is goed)

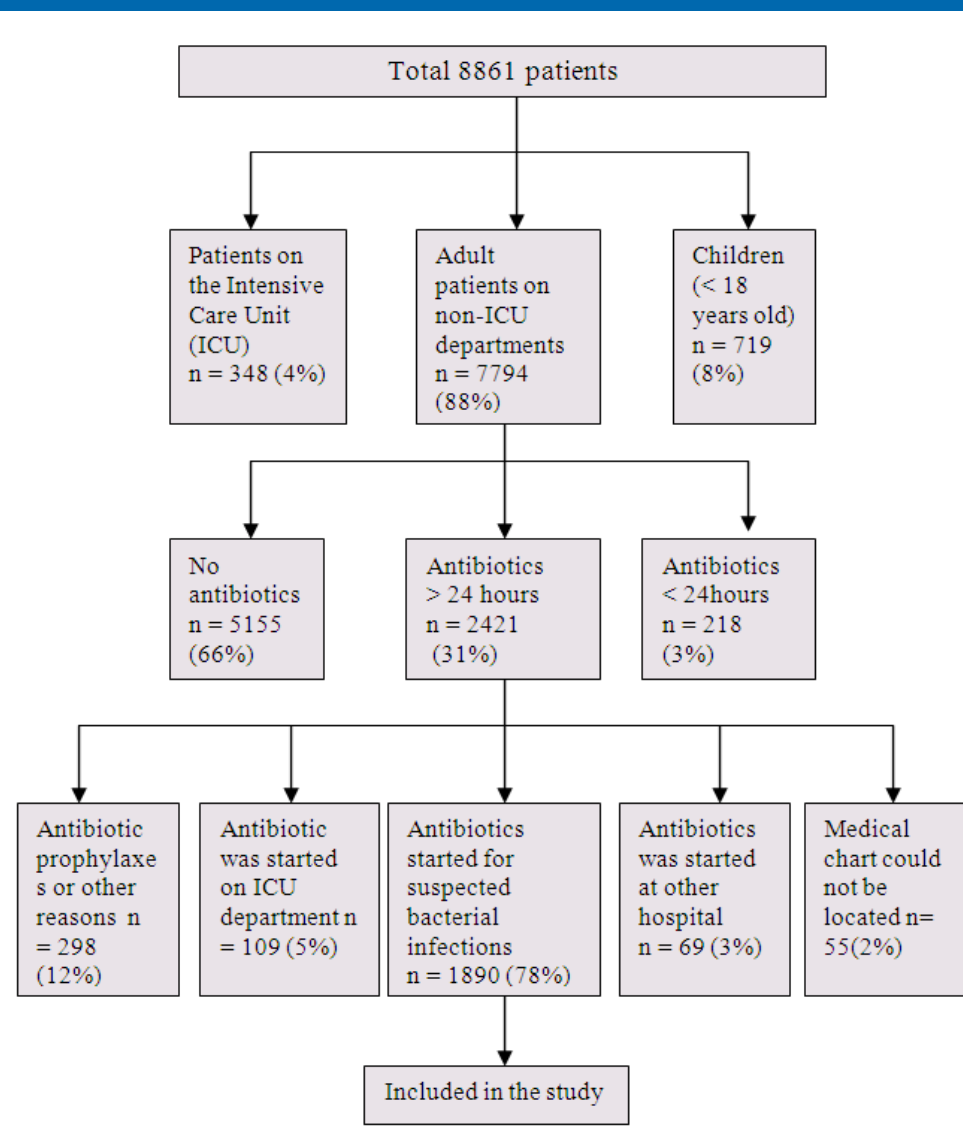
- verbeterbaarheid

(alle ziekenhuizen moet min 15% kunnen verbeteren)

➤ Resultaat: Gevalideerde set van generieke kwaliteitsindicatoren voor ALLE bacteriële infecties binnen het ziekenhuis

Ziekenhuizen die meedoen:

Baseline characteristics (n = 1890)	n (%)
Sex	
Male	974 (51.5)
Female	916 (48.5)
Age, mean (SD)	69.8 (17)
Infection	
Community acquired	1391 (74)
Hospital acquired	499 (26)
Antibiotics	
Started intravenously	1399 (74)
Started orally	489 (26)
SIRS criteria	
≥ 2 (= sepsis)	774 (41)
< 2 (= no sepsis)	1116 (59)
Received antibiotics before start of (empiric) treatment	
No	1189 (62)
yes	710 (38)
Diagnosis	
Lower respiratory tract infections	311 (17)
Urinary tract infections	265 (14)
Skin and soft tissue infections	177 (9)
Intra-abdominal infections	174 (9)
Upper respiratory tract infections	152 (8)
Sepsis (mostly e.c.i.)	53 (3)
Differential diagnosis (2 diagnosis)	275 (15)
Remaining	483 (25)

Q1 1 voorschrijven volgens de richtlijn

Missings % (n)	Applicability % (n)	Reliability (Kappa)	Improvement potential %
1.1 (20)	72.8 (1361)	0.753	59

Performance % (n)	Range %	Case mix stability
41 (565)	26 - 58	Age, comorbidity (Charlson Index), hospital v.s. community acquired infection

- Hoe ouder de patiënt, hoe vaker AB niet volgens de richtlijn
- Hoe meer comorbiditeit hoe vaker AB niet volgens de richtlijn
- Bij hospital acquired infecties wordt vaker niet volgens de richtlijn voorgeschreven

2 van de 9 proces QI in NL set verdwenen

- **Therapeutic Drug Monitoring** (aminoglycosides > 3 dgn or vancomycine > 5 dgn)

Te lage toepasbaarheid

- **Stoppen** empirische therapie bij gebrek aan bewijs voor infectie

Te lage toepasbaarheid en te lage betrouwbaarheid

Is er verbetering proces QI mogelijk?

Indicator	Aantal pt	Score % (n)
Bloedkweken	674	36 (245)
Kweken vermoede locatie van infectie	595	49 (292)
Voorschrijven volgens ziekenhuisrichtlijnen	563	41 (231)
Aanpassen aan nierfunctie	62	38 (24)
Documenteren van antibioticaplan	1145	61(698)
Pathogeen-gericht als kweken bekend zijn	228	50(114)
Wijzigen van IV naar orale therapie na 48-72 uur	134	32 (43)

C.M.A. van den Bosch et al.

Abstract 54th Interscience Conference on Antimicrobial Agents and Chemotherapy, September 5 -9, 2014, Washington DC

Samenvatting RIAANT-studie

- Deze set van indicatoren kan gebruikt worden voor metingen en monitoren van antibioticagebruik binnen ziekenhuizen
- Praktijktest laat zien dat deel van de indicatoren op dit moment en deze plaats niet goed toepasbaar dan wel betrouwbaar zijn
- Variatie kwaliteit van antibioticagebruik in ziekenhuizen is groot en voor verbetering vatbaar

Inhoud

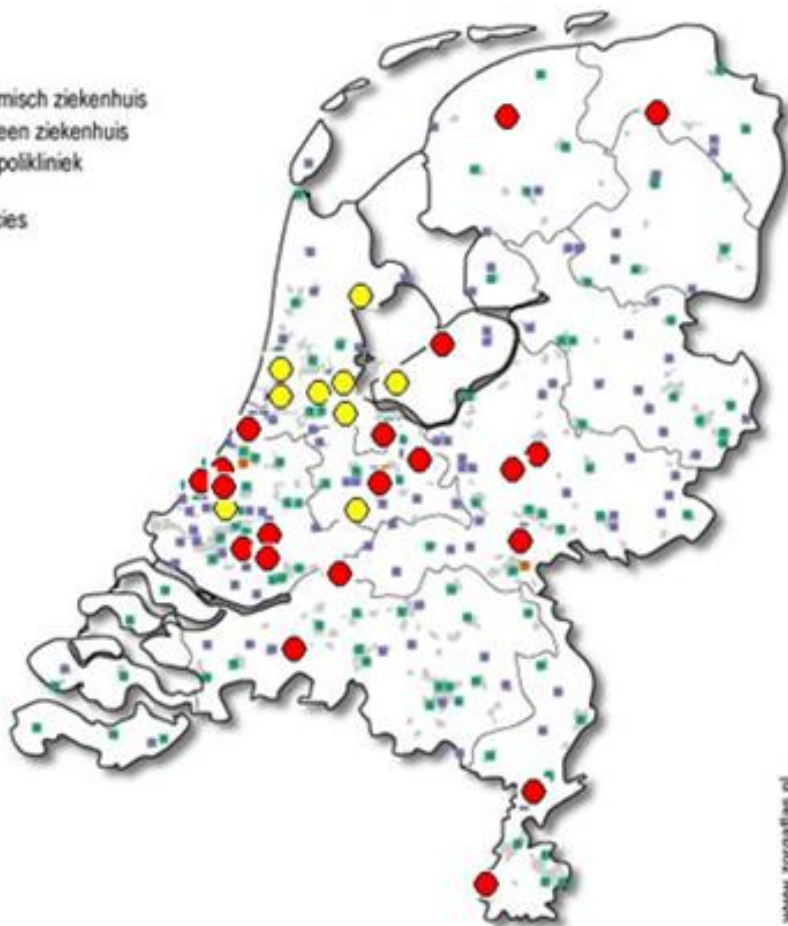
- Achtergrond onderzoek
- Generieke indicatoren
- **Vervolg onderzoek**

Deelnemende ziekenhuizen:

Soort

- academisch ziekenhuis
- algemeen ziekenhuis
- buitenpolikliniek

— provincies

Bron: RIVM

www.zorgatlas.nl

● AB checklist studie

Frederike van Daalen

● Antibiotic Stewardship studie

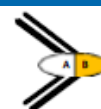

Marlot Kallen

AB-checklist Project

- **Antibiotica checklist:**
Generieke kwaliteitsindicatoren voor behandeling bacteriële infecties waarvoor intraveneuze antibiotica wordt gestart
- **Multicenter prospectieve studie**
  - 1 januari: AMC en Antoniusziekenhuis*
  - 1 maart: Vumc en Kennemer Gasthuis*
  - 1 mei: Reinier de Graaf Gasthuis, Flevoziekenhuis, OLVG*
  - 1 juli: Spaarne ziekenhuis, Westfriesgasthuis*
- **Vergelijking = voormeting en nameting**
- **Primaire uitkomst: opnameduur**

Studie AB-checklist

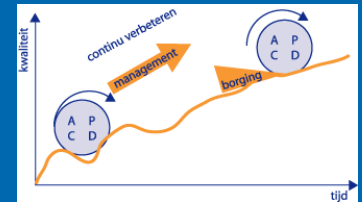
Fase 1: start therapeutische antibiotica intraveneus		Ja	Nee: eventueel reden aanvinken of toevoegen
1	2 sets <u>bloedkweken</u> afgenomen met 2 verschillende puncties vóór start antibiotica intraveneus	☐	☐ mijns inziens niet nodig gezien diagnose
			☐ zijn al <1 week geleden afgenomen
			☐ .....
			☐ .....
2	Kweken van vermoede locatie van infectie zijn afgesproken	☐	☐ geen kweek mogelijk
			☐ kweken zijn al < 1 week geleden afgenomen
			☐ .....
3	Antibiotica is voorgeschreven volgens de <u>ziekenhuisrichtlijnen</u>	☐	☐ volgens andere richtlijnen, namelijk .....
			☐ allergie
			☐ keuze op basis van uitslag van eerdere kweken
			☐ .....
4	a. <u>Nierfunctie</u> bepaald (< 72 uur voor start antibiotica)	☐	☐ .....
	b. dosering aangepast op basis van nierfunctie	☐	☐ niet van toepassing
5	<u>Indicatie</u> voor antibiotica is vastgelegd in het dossier/EPD	☐	☐ .....
			☐ .....
Fase 2: na 48-72 uur		Ja	Nee: eventueel reden aanvinken of toevoegen
6	Antibiotica <u>aangepast op basis van de kweken</u>	☐	☐ .....
			☐ .....
7	IV therapie <u>gewijzigd</u> naar orale therapie	☐	☐ onvoldoende verbetering in klinische conditie
			☐ geen oraal antibioticum beschikbaar
			☐ geen adequate orale intake/ gastro-intestinale absorptie
			☐ orale therapie niet mogelijk bij diagnose .....
			☐ .....

Conclusies

- Met meet je proces rondom antibioticagebruik
- Nog veel verbetering in NL in dit proces mogelijk
- Nieuwe projecten: Wat zijn beste hulpmiddelen om deze verbetering te bewerkstelligen?
- Uiteindelijke doel: patiënt, resistentie en kosten

Stap 1: start theoretische antibioticagebruik		Stap 2: start theoretische antibioticagebruik	
1. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	1. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
2. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	2. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
3. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	3. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
4. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	4. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
5. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	5. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
6. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	6. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
7. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	7. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
8. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	8. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
9. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	9. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐
10. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐	10. Het theoretische antibioticagebruik is vastgesteld op basis van de diagnose.	☐

